

РОЗКЛАД БІЛО-СОЦІАЛІСТИЧНОГО ТАБОРУ В ПОЛЬЩІ.

Польща, сей край найогиднішого соціял-патріотизму, край, який має "соціалістичного" державного шефа і охоронників, уявляє з себе образ швидко і нестримно розклада партії білих соціалістів. В Польщі класові противники дуже загострені, а операційне поле класової боротьби є більше помітне, як деінде. Тут польська ноксівська партія П.П.С. розпадається швидко, то все більше в руху.

В бувший російський Польщі, в найбільше-промисловий край бувший російської держави, існували вже десятки літ до війни організаційно розділені "праві", "центр" і "ліва". Ліва, це була партія Р. Люксембург — Соц. Дем. Корол. Польщі і Литви — заснована 1893 р.; "праві" — це була П.П.С. фракція (прозвана також "фраками"), а "центр", це було ліве крило П.П.С., яке у конституційно-політичній розколу П.П.С. в 1906 р. вона осунулася в 1918 р. разом зі С.Д.К.П. Л. нинішню Комуністичну Робітничу Партію Польщі.

В рр. 1919—1920, в час і після звільнення Польщі від 150-літнього гнету в часі повстання шовінізму, в Польщі П.П.С. перебувала стадію розщеплення. Вона зачухала в одну централізовану партію самостійні до часу часу партії пелесів в рос. Польщі, Познані і Галичині, та побудувала за державні гроші могутній організаційний апарат. Тодішнє правління Морачевського продало партію по смішній дешевині цінах друкарні і будинки, які було забрано від німецьких окупантів.

Польська начальна команда армії замовляла в десятках тисяч примірників орган П.П.С. "Робітничі", аби кольтпортувати його між жовнірами в полі. Державні субвенції напливали в незмірних сумах так, як П.П.С. заснували навіть комітет в цілях оборони Варшави т. зв. "Комітет Оборони Варшави", який після відвороту червоної військ у конституцію, як "Комітет Оборони Незалежності". Будже цього комітету покривався цілком офіційно з державної каси. Комітет пожирив мільйони польських марок, бож-же прецінь він сам організував і у зброював т. зв. "робітничі" батальйони проти большевників і видавав та ще видає безліч брошур. П.П.С. була тоді такою-ж самою державною організацією, як війська, поліція, жандармерія і охорона.

Але якраз саме тоді почався і її розклад. Вже в 1919 р. відколотся від П.П.С. першою частиною робітництва т. зв. "опозиція", котра в робітничих радах майже все голосувала разом з комуністами. Вона у конституційно-політичній розколу П.П.С. в 1920 р. без застереження з Ком. Роб. Пар. Польщі. Ця "опозиція" мала багато прихильників у промислових округах рос. Польщі і привела до Ком. Пар. Польщі здорове, войовниче і готове до самопожертви робітничтво. Це була перша ознака розколу П.П.С.; та незабаром прийшли і інші.

За часу правління "соціаліста" Дашинського відколотся в 1920 від П.П.С. нова група під проводом генер. секретаря партії пелесів Сохакоу. І вона, після 34-річного кристалізаційного процесу злилася в осіні 1920 р. без застереження з Ком. Роб. Пар. Польщі. Ця "опозиція" мала багато прихильників у промислових округах рос. Польщі і привела до Ком. Пар. Польщі здорове, войовниче і готове до самопожертви робітничтво. Це була перша ознака розколу П.П.С.; та незабаром прийшли і інші.

Всі вище наведені групи пробували зразу існувати напівлегально, мали з початку неясну центріську програму праці, але з тим моментом, коли вони з націоналізмом і угодством остаточно зрівали, польська влада загнала їх в підземелля. В тих підземеллях вони пораздальше розвивалися і небагато опинилися в рядах партії, котра веде безкомпромисову класову боротьбу і єдиноким відважним оборонцем пролетарських інтересів, тобто в лавах Ком. Роб. Пар. Польщі.

В Польщі не може існувати жадний центр, поле бою там за видне і робітничі може стати в боротьбі лише до однієї боці барикад. В середині він не встані стояти, бо боротьба кипить без перерви і той, хто в середині, дістає з обох боків. Раз стало ясным, що П.П.С. стоїть по боці буржуазії, так кожний, хто хоче боротися, йде на протилежний бік; він стає в ряди К.Р.П. Польщі. Третого виходу немає і навіть не може бути.

На всякий однак випадок робітничі, котрі відділилися від П.П.С., потребують короткого промислових об'єктів, щоб очиститися від пелесівської холери і вже чистими прийти до К.Р.П.П. Переходовий соціалістичний центр і є якраз сим промисловим, як се нам показує досвід останніх трох років. Однак дорога всіх чесних соціалістів веде, як ми в горі бачили, невідмінно до К.Р.П. Польщі. П.П.С. дістала в останніх тижнях знову дошкульний удар. Не зважаючи на те, що робітничі вступили до неї з виборною картою в руках, як це мало місце у Варшаві, в Домбровському вуглевім районі і в польському "Vandee" в Познані — П.П.С. гине чимраз швидше. П.П.С. перебуває тепер такою партією кризу, як це ніколи досі, і все, що ще з робітництва в ній остало, чим скорше втікає.

Про ворохобню східно-галицьких "обробів прызаслої польского łowa", на чолі яких стоїть Гавснер, котрі грозять виступом з партії по причині маневрів П.П.С. відносно автономії, ми поговорили на другий раз. Тепер іде справа о важливіше річ.

В останніх тижнях відбулися майже у всіх партійних організаціях П.П.С. розколи. З'явилися сиб робітничі, котрі вступили з неї, повсталі "Незалежні Соціал-Демократичні Партії Польщі". На чолі цієї партії стоїть м. і. Др. Дробнер, один з осунувачів і провідників П.П.С., котрий в останніх 20 роках відравав у партії досить поважну роллю. Їх орган називається: "Голос Незалежних Соціалістів". З 2 числа цього органу довідуємося про місцевості, в яких "незалежники" порозколювали організації пелесів і позасоюували власні організації. Ними є: вуглеві райони Краків, Домброва, Яворжон, Ярослав, Лодзь, Хшанів, Заверце і Каліш. Тепер заснують ся ще слідуєчі організації "незалежники": Стрий, Калусь і Влоцлавек. Як сповіщає орган, більшість промислових робітників, майстерів, залізничників і металістів, котрі були зорганізовані в партії П.П.С., виступає з неї і переходить до "незалежників". А кілька після цього легко уявити: як раз тільки членів, кілька союмових послів.

Про розклад П.П.С. в останніх роках дає орган слідуєчі цифри: в р. 1920, пише "Głos", числені П.П.С. 100.000 зорганізованих членів; в маю 1921 се число впало до 51.000, отже майже до половини, а нині, каже "Głos", пелесі не провадять жадного списку членів і не оголошують взагалі числа своїх членів, бо і ті 51.000 вже від мая 1921 р. дуже зменшилися.

Розв'язку програми праці "незалежників" подає нам вже конфіскація першого їхнього органу. В ньому за-

дують "незалежники", що вони не годяться ані з програмою пелесів ані комуністів. Вони пишуть дослівно так:

"Доволі невинності і гадючої праці П.П.С., котра з нічим не бореться як з маревом комунізму. Польський революційний соціалізм знайде вже правдиву дорогу, яка буде незалежною від приказів з Москви, Бельведеру (осідок Писудського) і Парижа. На сій дорозі зійдеться ся польська робітничка класа під червоним прапором революційного соціалізму".

Отже як бачимо, то програма є розпливчата, неясна, чисті центрістська, але одно і твердим, а іменно: що вони хочуть боротися з П.П.С. і ся боротьба вже зачала ся; "незалежники" оплатили вже її жертвами. Вони мають вже перших політичних арештованих. Боротьба "незалежників" з пелесимами приймає дуже різкі форми; на вічах приходять вже до рукопашних боїв і одні других викликають на різкі фізичною силою з'ясувати.

Ціла пелесівська преса зачала кампанію клевет проти провідників "незалежників", а в першій мірі проти Дробнера. На всі напади відповідає Дробнер в 2. ч. своєї часописи так:

"Колі-б я хотів повести боротьбу проти моїх втрачених приятелів, то вона не вийшла би їм на добро. Після 23-ох літ праці в рядах П.П.С., я знаю прецінь як надто добре органи пелесів. Я знаю добре, коли, хто і за що був суспендований в партійному урядованні, я знаю також добре гріхи не одного супроти "десяти заповідів". Я не є навіть шаленим власником хоч би одної акції, як то ним є невідим визначний провідник пелесів, я не є плачений і дармучий директор друкарні або якого партійного банку, як ними є друзі, я не маю ані власної камениці ані філярка і я не "забрав" собі підчас війни жадного "obszar-u dworsko-go". (Що відноситься до цього "obszar-u", то тут має ся на думці провідника пелесів Дра Клемєсевича, котрий за часів свого "постановля" купив собі маєток; про се згадується в другому місці "Głos-u").

На іншому знову місці звертає "Głos" увагу "теоретичного" Чапінського на велике число міліонерів в партії і каже: "Він так близько має до себе ділка Клемєсевича і богатирів Дашинського, Правосова та міліонера Дрешера". Так отже виглядає П.П.С. в освітленні її бувшого провідника. Дробнер же не сказав всього. Він перестерігає пелесів, щоб вони його не провокували, бо інакше мусів би багато дечого оповісти, а се зробило-б велику втіху ворогам соціалізму. "Обережно з вогнем, мої панове!" — каже він до пелесів. Отсе і є та "П.П.С.", се член родини "галицьких Амстердамів".

Ми не тішимо ся новими "незалежниками". Ми вповні свідомі їхніх брудів і нейсностий. Ми гадаємо, що вони стануть на теперішньому своїм у неясному ставовищі і будуть центрістичним багном, але досвід політичних групувань пролетаріату в Польщі повчає нас, що сей твір, сі "незалежники" є лише провізорією, є так